

6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів: Закон України від 31.10.2019 № 263-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 2. Ст. 5.

7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення особистого голосування народними депутатами України на пленарних засіданнях Верховної Ради України: Закон України від 19.12.2019 № 404-IX. *Відомості Верховної Ради*. 2020. № 35. Ст. 253.

8. Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор: Закон України від 14.07.2020 № 768-IX. *Голос України*. 12.08.2020. № 141–142.

9. Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань: Закон України від 03.11.2015 № 743-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 51. Ст. 472.

Булгакова О. В.,
кандидат економічних наук, доцент,
завідувачка кафедри
державно-правових дисциплін
(*Донецький державний університет
внутрішніх справ*)

ПІДХОДИ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ У ВИЯВЛЕННІ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ В ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Сучасне суспільство складно уявити без прагнення до розвитку та постійного підвищення рівня життя кожного з учасників поля суспільної взаємодії. Складність загальних процесів координації такої складної системи взаємодії, яка сформована не тільки різними сферами взаємодії, а й різними рівнями узгодження процесів такої взаємодії, передбачає формування певної інфраструктури управління в межах цієї системи.

Сучасна модель управління суспільством в Україні передбачає реалізацію основних принципів концепції New Public Management. Саме ця концепція «New Public Management» дозволяє державному управлінню вирішувати дві важливі задачі: а) скоротити державний сектор та обмежити втручання і контроль уряду в житті суспільства та економіки; б) створити ефективну систему контролю громадськості над діяльністю держави через конкуренцію та цінову систему, досягнення економічної ефективності та «якісного економічного обслуговування». [15]

З огляду на важливість вирішення означених задач, постає питання про вирішення гострої проблеми корупційних ризиків, які виникають в процесі реалізації таких задач.

Звернувшись до Роз'яснення Міністерства Юстиції України «Корупційні ризики в діяльності державних службовців» від 12.04.2011 [2], доречно акцентувати увагу на чітко сформульованій позиції Міністерства, що корупція є однією із найнебезпечніших загроз правам людини, демократії, правопорядку, чесності та соціальній справедливості, вона перешкоджає економічному розвитку та загрожує належному і справедливому функціонуванню країн, має негативні фінансові наслідки для громадян, компаній і держав, а також для міжнародних установ. [2]

Також саме в зазначеному документі визначено, як один з основних напрямів у сфері запобігання корупції, виявлення корупційних ризиків, які можуть виникати в діяльності державних службовців, та одночасне усунення умов та притичин виникнення таких ризиків. При цьому, визначено, що за поширеністю корупційні ризики в діяльності державних службовців розташовано в такій послідовності: не доброчесність державних службовців; виникнення конфлікту інтересів; безконтрольність з боку керівництва; наявність дискреційних повноважень. [2]

Грунтуючись та тому, що конфлікт інтересів, як корупційний ризик в діяльності державного службовця, розташовано на другій позиції за поширеністю, то саме розуміння причин такого явища дозволить виробити дієві механізми недопущення виникнення такої ситуації та адекватного реагування у випадку виникнення правопорушення.

Визначення конфлікту інтересів сформульовано в Законі України «Про запобігання корупції» [3], проте цього замало для ідентифікації ризик-ситуацій, за яких можливе виникнення корупційної складової в діяльності державного службовця.

Доцільно звернутись до Посібнику з оцінки корупційних ризиків та розробки планів протидії корупції [4], де корупційний ризик визначено як ймовірність виникнення та наслідки від корупційного вчинку. Тобто визначальним в факті корупційного ризику встановлено корупційний вчинок державного службовця, який розглядається як корупційне правопорушення та правопорушення, пов'язане з корупцією, в межах визначених Законом України «Про запобігання корупції».

Виходячи з цього, складно побудувати саме факторну модель корупційного вчинку із чітким визначенням тих складових, щодо яких потрібно реагувати в системі управління державного органу. Така невизначеність створює складнощі в процесі ідентифікації корупційних ризиків та розробки Антикорупційної програми для конкретної системи управління державного органу. Також така ситуація ускладнює об'єктивізацію оцінки кожного з чинників, які створюють передумови запровадження запобіжних заходів у створенні умов недопущення корупційних вчинків.

Доречно заглибитись в побудову факторної моделі корупційного вчинку за методикою, запропонованою міжнародним стандартом ISO/IEC 31000:2009 «Управління ризиками – Принципи та керівництво». На нашу думку, факторна модель корупційного вчинку державного службовця складається з двох

сфер та чотирьох рівнів функціонування посадової особи, в кожному з яких можна виокремити чіткі фактори, на які здатна реагувати система управління як на корупційний ризик. Також така модель дозволяє вирішити декілька основних задач управління державним органом: 1) формування системи управління корупційними ризиками, інтегрованої до загальної системи управління діяльністю і окремого органу, і кожного з державних службовців; 2) розробка та запровадження інструментів запобігання корупційним вчинкам на підставі об'єктивної інформації, отриманої через кількісну оцінку сукупності якісних факторів здійснення функцій державного органу та окремого посадовця; 3) індивідуалізація вимог до діяльності кожного державного службовця з огляду на складність виконуваних завдань з метою зниження керівного тиску на діяльність посадової особи та підвищення особистої відповідальності службовців при виконанні функцій держави.

Таким чином, ситуація конфлікту інтересів в діяльності державного службовця є одним з розповсюджених корупційних ризиків, саме тому застосування підходів у ризик-менеджмент дозволяє вирішувати складні завдання у створенні середовища з низьким ризиком вчинення корупційного вчинку, а отже ефективніше сприятиме запобіганню корупції в діяльності державного службовця.

1. Kelly J. M. The dilemma of the unsatisfied customer in a market model of public administration. *Public Administration Review*. 2005. 65 (1). P. 76–84.

2. Корупційні ризики в діяльності державних службовців: Роз'яснення Міністерства юстиції України від 12.04.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0026323-11#Text>

3. Про запобігання корупції. Закон України від 14.10.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

4. Вінборн С., Сисоев В., Ткаченко В. Посібник з оцінки корупційних ризиків та розробки планів протидії корупції. К., 2015. 75 с.